

Motion till riksdagen 2019/20:3342

av **Helena Gellerman m.fl. (L)**

Liberal digitaliseringspolitik för Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om framtagande av en digitaliseringsstrategi som är specifik, mätbar och tidssatt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av digitaliseringsmyndighetens funktion och förutsättningar för att realisera digitaliseringsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla ett verktyg för att kontinuerligt samla in data som underlag för att riksdag, regering, ansvariga myndigheter och kommuner löpande ska kunna utvärdera digitaliseringens utveckling och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse en myndighet med ansvaret att lagra grunddata för den offentliga verksamheten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utveckling av en AI-strategi inklusive ett AI-etiskt ramverk och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av vilka författningsändringar som behövs för att anpassa lagstiftningen till delningsekonomin och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utnyttja digitaliseringens möjligheter för en smartare infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att den digitala utvecklingen är likvärdig på alla skolor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om modern it-infrastruktur som förutsättning för valfrihet i sjukvården och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en Sverigeförhandling om välfärdens digitala infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kopparnätets avveckling tidigast kan ske när alternativa lösningar finns att tillgå och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi lever i digitaliseringens tidsålder, en revolutionerande tid där ständig teknisk utveckling har kommit att bli en del av varje individs vardag. Det traditionella informationsutbytet, företags arbetssätt och människors sociala utbyte har på mindre än ett decennium förflyttats från det analoga forumet till det digitala. Digitalisering innebär stora möjligheter för den enskilda individen, för näringslivet och för samhället i stort, rätt använd och med människans behov i centrum.

Digitaliseringen är en demokratisering, som vi bara har sett början på. Den ger invånarna makt och potential att påverka genom alla de möjligheter som det digitala kan bidra till. Det handlar om att bryta digitalt utanförskap, men också om att den digitala tekniken gör att vi kan möta olika människor utifrån behov när samhällsservice kan designas utifrån individens behov med smarta digitala tjänster.

I dagens Sverige har förändringen skett i såväl privat som offentlig sektor. Trots en nytillsatt digitaliseringsmyndighet och en digital strategi från regeringen så kvarstår dock en tydlig skevhet i utvecklingen. Offentlig sektor släpar efter, och trots att digitalisering skulle innebära förbättringar på de flesta områden så går det långsamt framåt. Det är därför hög tid att de digitala möjligheterna inom offentlig sektor utnyttjas på riktigt. I denna motion belyser Liberalerna ett antal områden där vi ser att det krävs särskilda insatser för att öka graden av digitalisering för att effektivisera och underlätta den digitala revolutionen.

En mätbar digitaliseringsstrategi

Inom den offentliga förvaltningen kan digitaliseringen skapa mycket stora vinster i form av snabbare kontakt mellan myndigheter och den enskilde, effektivare handläggning och färre fel inom t.ex. skola, vård och omsorg samt bostadsbyggande. Ekonomistyrningsverket (ESV) har i sin senaste granskning konstaterat att digitaliseringen av offentlig sektor går för långsamt, att it-kostnader fortsatt är oförändrade samtidigt som regeringens digitaliseringsstrategi inte ger den styrning som behövs för att påskynda förvaltningens digitalisering. Enligt ESV befinner sig de flesta myndigheter på en relativt låg mognadsnivå vad gäller digitalisering och i princip hela den offentliga sektorn behöver göra ett kompetenslyft för att kunna tillvarata digitaliseringens möjligheter. Enligt ESV präglas dessutom styrningen av den offentliga förvaltningens digitalisering av kortsiktighet, decentralisering och frivillig samverkan mellan myndigheter. Befintliga styrmedel, myndighetsdialog och regleringsbrev behöver användas i större utsträckning än de görs i dag. Avsaknaden av styrning gör att utvecklingen av e-arkiv, öppna data och e-tjänster som Mina meddelanden går alltför långsamt. I genomsnitt tar strategiska utvecklingsprojekt mer än två år, alldeles för länge i en alltmer digital värld.

Vi anser att arbetet med digitalisering måste få ökad tyngd i förvaltningspolitiken. Regeringen bör tydligare peka ut vilka frågor som är prioriterade utifrån användarnytta, effektivitetsvinster och rättssäkerhet. Utifrån detta formuleras sedan uppdrag åt den

offentliga förvaltningen som är tydliga, mätbara och anpassade, och som följs upp med kontinuitet.

Samverkan med tidigare ansvariga myndigheter

Den tidigare regeringen upprättade den 1 september 2018 en ny myndighet med ansvar för det övergripande digitaliseringsarbetet av det offentliga, Myndigheten för digital förvaltning (DIGG). Den har nu varit verksam i ett år. DIGG, som har sitt säte i Sundsvall, har övertagit många ansvarsområden rörande det offentligas digitalisering som tidigare funnits hos ett flertal myndigheter, bland annat ESV, E-legitimationsnämnden, Expertgruppen för digitala investeringar, Post- och telestyrelsen, Riksarkivet, Skatteverket och Tillväxtverket. Vi ställer oss positiva till att en myndighet har det övergripande ansvaret för den fortsatta digitaliseringen men menar att det snabba överlåtandet av flertalet omfattande ansvarsuppgifter riskerade att leda till ett kompetensglapp då tidigare ansvariga myndigheter slutar arbeta med frågorna och lärda erfarenheter därmed riskerade att gå förlorade. Erfarenhetsmässigt tar det tid för en ny myndighet att hitta sina former och uppnå full effektivitet. Den kommitté som fick ansvaret för att bilda den nya myndigheten har anfört att flertalet viktiga delar i processen fick skötas samtidigt och att tidsbristen påverkade kvaliteten på verksamhetsplanen.

Även om det i grunden är positivt att det offentligas styrning inte enbart är belägen i Stockholmsregionen så ser vi en risk med att personal som tidigare har arbetat med att digitalisera Sverige inte är villiga att flytta till Sundsvall för att fortsätta sitt arbete.

Liberalerna vill se en utredning av hur den nya digitaliseringsmyndigheten fungerar i dag, hur man samverkar med de myndigheter som tidigare hade ett ansvar för digitaliseringen och hur konkreta åtgärder och deras resultat har påverkat digitaliseringen av den offentliga verksamheten.

Kontinuerlig utvärdering av digitaliseringen måste implementeras

En tydlig tendens som går att urskilja från det arbetssätt som regeringen har tillämpat vid digitalisering av offentlig sektor har varit att försöka att skjuta undan det övergripande ansvaret för digitalisering till myndigheter. Detta har fått till följd att framför allt den tydliga styrning som ESV har efterfrågat har blivit eftersatt. Regeringen har ett stort ansvar att driva frågor om den nationella digitala infrastrukturen.

De flesta statliga myndigheter, landsting och kommuner har i dag i större eller mindre utsträckning någon form av e-tjänster. Dock är det få offentliga aktörer som har tagit steget till att utveckla automatiserade e-tjänster för att effektivisera handläggningen. Riksrevisionens granskning visade dessutom att det finns ett oroväckande mönster av att offentliga aktörer utvecklar e-tjänster utan att ta reda på användarnas behov, och enbart var femte aktör utvärderar systematiskt användbarheten i e-tjänsterna. Risken är därför stor att resurser satsas på e-tjänster som inte gör tillräcklig nytta i kontakten med medborgare eller företag, på bekostnad av andra e-tjänster med större potential. Om regeringen menar allvar med att digital förvaltning ska vara huvudregel så måste därför information om digitaliseringens framsteg kunna inhämtas kontinuerligt i stället för att riksdagen ska vara hänvisad till stickprovsrapporter från olika myndigheter. Det skulle exempelvis kunna ske genom att en myndighet får i uppdrag att utveckla en databas för att automatiskt samla in data från kommuner och landsting om digitaliseringsprojekts implementering, resultat och

effekt hos användarna. Sverige behöver kontinuerligt samla in data som underlag för att riksdag, regering, ansvariga myndigheter och kommuner löpande ska kunna utvärdera digitaliseringens framsteg och utmaningar.

Central myndighet för hantering av grunddata

Regeringen har ett stort ansvar att driva frågor om den nationella digitala infrastrukturen. I rapporten från 2017 föreslog ESV bland annat att regeringen borde prioritera tillgången till gemensamma grunddata. ESV har utifrån enkätresultatet sett ett behov av att öka tempot och stärka styrningen av gemensamma grunddata. Runt hälften av de offentliga aktörerna hämtar fortfarande uppgifter direkt från privatpersoner eller företag trots att uppgifterna redan finns hos en annan offentlig aktör, något som leder till onödiga friktioner i kontakten med medborgarna. Vi anser att det därför är viktigt att regeringen utreder möjligheten att ge en myndighet uppdraget att ansvara för grunddata i landet. Här kan man dra nytta av erfarenheterna från den ettårsjubilerande AI Innovation of Sweden.

En modern AI-strategi inklusive ett AI-etiskt ramverk

Artificiell intelligens (AI) är något som har börjat användas på många håll. Det finns ett projekt inom Folkvandvården där tandröntgenplåtar klassificeras automatiskt med hjälp av artificiell intelligens. Metoden skulle på ett betydande sätt kunna underlätta arbetsbördan och ge tidsvinster. Liknande vinster skulle kunna göras inom utbildningsväsendet genom att nationella prov centralrättas med AI. Sensorer i olika apparater, Internet of Things (IoT), ger stora möjligheter till nya tjänster, energieffektivitet och stora kostnadsbesparingar. Möjligheterna att effektivisera och förbättra samhället är närmast oändliga.

Det är därför problematiskt att Europas kunskap om AI har hamnat så pass långt efter länder som USA och Kina. Om vi kan komma ikapp – och i så fall hur – är en av de viktigaste frågorna för vår tid. Det handlar inte bara om att stärka framtidens innovationslösningar och att t.ex. hantera konsekvenserna av AI:s påverkan på arbetsmarknaden, utan även om att kunna säkerställa vilket samhälle vi ska leva i. För att trygga det liberala samhället i tider av stigande populism och digital övervakning krävs att vi blir ett föregångsland när det gäller arbetet med etiska riktlinjer för AI-teknologin.

Att utarbeta riktlinjer för etiska dilemman med AI är av strategisk betydelse för Sveriges fortsatta digitalisering. Redan i dag kan jobbsökandes cv:n sorteras bort utan att en enda människa har granskat dem. Krav på hur programvaran är framtagen för att undvika att programmerarens fördomar återupprepas av AI:n bör därför ställas. Framstegen med självkörande bilar är positiva och kan både medföra bättre säkerhet i trafiken och en frihetsrevolution för personer med en funktions- eller synnedsättning, men samtidigt finns dock etiska dilemman kring hur bilarna ska välja att hantera olycks-scenarier i trafiken. Algoritmer för sociala medier styr mot extrema åsikter eftersom den inneboende kommersiella logiken belönar klick och stor spridning snarare än sans och förnuft.

Med ett ramverk för AI som tydliggör vad vi kräver av innovatörer, myndigheter och privata företag har Sverige en möjlighet att påverka utvecklingen till det bättre. Erfarenhet visar att när regler saknas på ett område kan den som är först med en standard få stort inflytande och bli en positiv kraft för andra länders utveckling på området.

För att säkerställa att AI blir ett verktyg för framtiden i stället för en Pandoras ask bör det vara möjligt för enskilda att bedöma grunderna för ett utfall. Krav i regelverket bör därför ta sikte på att AI och robotars funktioner går att överblicka, vilket kan möjliggöra överprövning av beslut om dessa visar sig stå på tvivelaktiga grunder.

Liberalerna vill att Sverige tar ansvaret för att utveckla en AI-strategi inklusive ett AI-etiskt ramverk för att ta till vara de möjligheter som automatisering och AI skapar, samtidigt som individens behov tillvaratas och personlig integritet skyddas.

Datasäkerhet med hjälp av en svensk molntjänst

Digitaliseringen medför ett allt större behov av hantering och lagring av data. EU:s nya dataskyddsförordning (GDPR) trädde i kraft 2018. Den nya lagstiftningen ställer höga krav på dataskyddet inom Europa.

Kongressen i USA beslutade 2018 att all information på amerikanska plattformar kan krävas att lämnas ut till amerikanska myndigheter. Detta gäller även om den är lagrad någon annanstans. Andra utomeuropeiska länder har tagit liknande beslut. 23 organisationer inklusive myndigheter och SKL har uttalat att detta innebär att man juridiskt kan beteckna lagrad information som ”röjd”. Har man behov av att lagra personliga data kan man därför inte använda amerikanska plattformar, då det strider mot GDPR. Detta har medfört att bland annat Tyskland ser på möjligheten att utveckla en egen molntjänst för att säkerställa att datahanteringen vid myndigheter uppfyller kraven i GDPR.

Liberalerna vill utreda behovet av en svensk molntjänst för att säkerställa att dataskyddet för personuppgifter vid svenska offentliga myndigheter kan uppfylla de kriterier som den enskilde har rätt att förvänta sig. Vi välkomnar att en sådan utredning nu har tillsatts och kommer att följa arbetet noggrant.

Delningsekonomi och nyskapande företag

Delningsekonomin är ett fenomen som har uppstått i digitaliseringens kölvatten. De senaste årens snabba tekniska utveckling och låga utvecklingskostnader för lättillgänglig, konsumentvänlig teknik har öppnat scenen för en rad kreativa entreprenörer och nyskapande it-företag. I Sverige har dock politiken och lagstiftningen ännu inte hunnit anpassa sig till delningsekonomin. Det är allvarligt – inte bara för att det riskerar att skapa ett stort gap mellan gällande lagstiftning och den allmänna rättsuppfattningen, utan också för att det riskerar att stoppa oss alla från att vinna fördelar när alla kan köpa, sälja, hyra och dela med ett minimum av administration. Detta leder också till ett högre resursutnyttjande och är en viktig del för att nå klimat- och miljömålen. När det gäller flera modeller för delningstjänster står dock legala hinder i vägen för tjänsten att växa.

Jämfört med reguljära anställningsförhållanden eller tjänsteköp gör delningsekonomin det svårare för både säljare och köpare att göra rätt skattebetalningar. Vi vill ha spelregler som bejakar delningsekonomin möjligheter och säkerställer konkurrens på rättvisa villkor. I detta bör särskilt uppmärksammas vikten av att Sverige fortsätter att vara en drivande kraft för att utveckla den digitala inre marknaden så att gemensamma regler tas fram som stödjer innovation, delningsekonomi och e-handel.

Som en följd av teknikutvecklingen har mängden data som produceras ökat exponentiellt. De stora volymerna av inhämtade data är ett informationsberg som blir omöjligt för

människor att bearbeta på egen hand. Detta gör att företagen i dag i stället använder sig av maskininlärning och artificiell intelligens, för att sortera, förstå och kunna dra nytta av dataöverflödet. Politikens uppgift måste vara att undanröja hinder för att underlätta, eller åtminstone inte försvåra, den tekniska utvecklingen i människans tjänst, med hänsyn tagen till den personliga integriteten.

Utnyttja digitaliseringens möjligheter för en smartare infrastruktur

Digitaliseringen möjliggör att vi på ett bättre sätt ska hitta lösningar som gör den svenska trafiken mer användarvänlig och hållbar. Redan i dag möjliggör ett flertal digitala lösningar att en säkrare infrastruktur och bättre stadsplanering ska kunna utvecklas. I London har exempelvis det svenska företaget Hövding möjliggjort för användare av företagets cykelhjälmarna att kunna rapportera in trafikfarliga vägavsnitt och korsningar till stadens borgmästare. Liknande direktrespons om infrastrukturens effektivitet skulle lika gärna kunna användas av busschaufförer, bilförare och gående i den svenska trafiken. Ett annat område som redan utnyttjas i dag är delning av bilar sensorer, som t.ex. halkvarning, som indikerar var kommunerna bör fokusera sina plogbilar. Trafiksäkerhet är ett sådant område som skulle förbättras väsentligt om infrastrukturhållarna fick tillgång till relevanta data från fordonstillverkarna. Det är i dag också möjligt att inhämta data kring hur ljuset faller i en stad för att maximera nyttan av solceller, något som skulle kunna stärka en grön omställning inom energisektorn. Vi anser att framtidens infrastruktur i högre utsträckning måste kunna planeras utifrån smarta data. Dessa data skulle både kunna sänka kostnader och tid för utveckling och implementering av nya infrastrukturprojekt och samtidigt öka medborgarnyttan. Ju mer information som finns att tillgå vid stadsplanering, desto bättre.

Klimatsmarta val i trafiken måste vidare underlättas genom digitaliseringslösningar. De som fraktar gods ska kunna använda sig av klimatsmarta lösningar. Bilpooler kan bli en del av framtidens kollektivtrafik, liksom delningsekonomins nya koncept för taxi. Hyrcyklar och eleyklar ska också bli en naturlig del av resandet. Här visar elsparcyklar vägen. Införandet av en nationell mobilitetsplan bör innehålla en digital plattform som skulle kunna länka samman samtliga transportslag. En pilotstudie om hur en nationell mobilitetsplan kan utformas bör utredas.

Det finns lösningar redan i dag för en mer hållbar och medborgarvänlig infrastruktur, som utnyttjar digitaliseringens möjligheter. Förutsättningarna för att genom statlig samverkan med lovande företag utveckla en nationell implementering bör därför utredas.

Digitalt skolväsende för alla

Skolan är och förblir det viktigaste redskapet i arbetet med att ge alla människor samma förutsättningar att ta till vara digitaliseringens möjligheter. Liberalerna har lett reformeringen av svenskt skolväsende för en skola med kunskapsfokus. Skolan ska utveckla eleverns förmåga att använda it för att bearbeta inhämtade kunskaper och dokumentera sina färdigheter.

Digitala verktyg är en del av skolmiljön i dag och kommer i än större grad att vara en del av den framtida. I arbetet med digitala verktyg behöver skolans huvudmän särskilt beakta att utvecklingen är likvärdig på alla skolor, annars riskerar vissa skolor att halka efter i det digitala arbetet. Liberalerna vill fortsätta att främja arbetet med digitala verktyg, samtidigt som det är viktigt att ha i åtanke att digitala verktyg är att likställa

med andra hjälpmedel. De fyller sin funktion först när de fylls med pedagogiskt innehåll.

Ett digitalt verktyg kan aldrig ersätta en pedagog. Det är dock viktigt att lärarna utbildas i IKT-kunskaper på lärarhögskolan och sedan kontinuerligt får ta del av kompetensutveckling. Situationer där elever behärskar det digitala verktyget bättre än skolpersonalen skapar osäkerhet och riskerar att medföra att verktyget väljs bort.

Skolan behöver i arbetet med digitala verktyg särskilt beakta sitt kompensatoriska uppdrag. Ett barns hemmiljö ska inte inverka på hur väl det kan tillgodogöra sig digitala verktyg. Det finns vissa tendenser som pekar mot att digitala verktyg kan vara särskilt gynnsamma i förhållande till elever med särskilda behov. En förbättrad digital infrastruktur i skolan är också betydelsefull för att lätta lärarnas och övrig skolpersonals administrativa börda.

EU:s webbtillgänglighetsdirektiv innebär att den offentliga sektorn och de företag som finansieras av staten kommer att behöva uppfylla vissa tillgänglighetskrav på sina webbplatser och i sina appar. EU har i många år arbetat med att etablera en miniminivå för digital service inom offentlig sektor för att säkerställa att så många som möjligt också kan ta del av och nyttja den digitala servicen. Den 26 oktober 2016 fastställdes Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. Direktivet genomfördes genom att en särskild lag infördes i Sverige som trädde i kraft den 1 januari 2019.

Skolväsendets digitala infrastruktur behöver uppfylla höga tillgänglighetskrav för elever, lärare och där så är relevant för föräldrar. Det räcker inte att, som regeringen gör, hänvisa till att skollagen ger elever med funktionsnedsättning rätt till särskilt stöd. Själva syftet med att ställa krav på tillgänglighet är att människor så långt det är möjligt ska kunna delta på lika villkor, utan att vara beroende av särlösningar. Den nya lagen behöver följas upp för att säkerställa att digital service utformas enligt principen om design för alla.

Modern it i sjukvården ger oss nästa valfrihetsrevolution

Svenskarna kan glädjas åt en hälso- och sjukvård i internationell toppklass. Vi har fyra gånger fler läkare än på 1970-talet och fler specialiserade sjuksköterskor än någonsin tidigare. De åstadkommer goda resultat: vårdkvaliteten och patientsäkerheten är bland de högsta i världen. Medicinska och tekniska landvinningar gör att många kan gå hem samma dag som de har opererats i stället för att stanna flera dagar på sjukhus.

Samtidigt som vården ger goda resultat måste vi bli bättre på tillgänglighet och bemötande. Vi ligger i botten i Europa inom kategorin antalet besök som en läkare tar emot per dag, samtidigt som patienter, läkare och sjuksköterskor upplever tidsbrist och trängsel. Det finns helt enkelt för lite tid i vården till just vård och patienter. It är en nyckelfråga för kompetensförsörjning och möjligheten att möta resursproblemen i välfärden. Beräkningar visar att mellan 30 och 60 minuter per anställd och dag skulle kunna frigöras om exempelvis vårdpersonal slapp teknikstrul eller pappersbaserade rutiner med dagens ålderdomliga teknik. Vem vill arbeta i en miljö där tekniken är kvarlevor från föregående sekel; den yngre generationen som lever i det digitala kommer inte att acceptera en så här ålderdomlig miljö och kommer inte heller att vilja arbeta i de offentliga miljöerna. Digital och modern välfärd är nödvändig om vi ska kunna erbjuda denna samhällsservice i hela landet oavsett geografiska eller sociala klyftor.

Den administrativa bördan måste lättas – inte minst genom att otidsenliga it-system byts ut. Vården ligger kraftigt efter övriga samhället på it-området; fax och anteckningsblock är fortfarande vanligare än surfplatta och interaktiva beslutsstöd. Ett enskilt landsting kan ha hundratals olika system, med olika inloggningar och utan koppling till varandra. Ambulanspersonal gör viktiga noteringar på post-it-lappar, distriktssköterskor gör hembesök med hjälp av travar av utskrivna papper, och läkare hänvisas till fax och personsökare. Det stjälar massor av tid, samtidigt som risken för att det blir fel någonstans är stor.

Rätt information är livsviktig i vården. Att dokumentera vad som görs kommer alltid att vara en viktig uppgift för läkare och sjuksköterskor. Men administration och it måste göras enklare för alla, samtidigt som det behövs fler medicinska sekreterare och fler undersköterskor samt att vårdbiträdena återinförs. Pappersbaserade rutiner behöver ersättas med mobila digitala verktyg som ger enkel och säker tillgång till exempelvis journal och läkemedelslista, oavsett om man är i ett mottagningsrum, på hembesök eller i en ambulanshelikopter. Den digitala journalen ska följa patienten oavsett om man flyttar mellan landsting/kommuner eller mellan vårdgivare i privat eller offentlig regi, så att vårdpersonalen alltid har tillgång till rätt information om vårdtagaren. Denna utveckling ska samtidigt paras med en förbättrad datasäkerhet, då hälsorelaterade data är klassade som känsliga data och hanteringen kräver hög datasäkerhetsklass. På alltför många sjukhus har man inte godtagbar datasäkerhet. Här behövs en samordnad nationell handlingsplan för datasäkerhet för att garantera invånarnas personliga integritet.

Den teknik som vi tar för självklar i andra delar av vår vardag måste också bli självklar i vården. Patienter behöver få tillgång till smarta e-hälsotjänster för att exempelvis nå den egna journalen, boka tid på webben och träffa läkaren via videolänk. Kroniska sjukdomar kan behandlas säkrare och bättre genom att patienter och läkare kan följa vården kontinuerligt med en hälsoapp. Liknande behov finns i äldreomsorgen och socialtjänsten. Lättanvända e-tjänster ger ökad tillgänglighet, ökar jämlikheten och stärker patientmakten.

Framsteg görs men det är långt kvar till att uppfylla den nationella visionen om att Sverige ska vara världsbäst på e-hälsa till 2025. Att införa framtidens it-system kommer att kräva en ekonomisk kraftsamling, men det beräknas också kunna spara enorma belopp: upp till 180 miljarder kronor, enligt en rapport från konsultbolaget McKinsey. Här är det viktigt att bejaka de nya digitala entreprenörerna som kan hjälpa till att lösa samhällets problem. Digitala vårdgivare, health tech-bolag och andra löser dagens uppgifter på ett nytt, kreativt sätt. Innovationskraften hos dessa start-ups och entreprenörer är avgörande för svensk tillväxt och konkurrenskraft på sikt.

Liberalerna vill ha en digital valfrihetsrevolution. I framtiden ska du inte bara kunna välja vilka läkare du träffar utan också hur. Vårdgivare ska vara tvungna att erbjuda lika bra digital tillgänglighet som fysisk. Patienten ska kunna välja mellan e-tjänst, telefon, video eller fysiskt besök. Självfallet ska patienterna också erbjudas digitala behandlingsformer, exempelvis internetpsykiatri. Den moderna vården måste möta framtiden och erbjuda vårdpersonal en modern it-arbetsmiljö. Och den moderna vården måste möta invånarnas berättigade krav och förväntningar på tillgänglighet och valfrihet – även digitalt.

Sverigeförhandling om välfärdens digitala infrastruktur

Välfärden måste ta klivet in i framtiden. Den digitala infrastrukturen är minst lika viktig som järnvägsinvesteringar och vägunderhåll. It i offentlig sektor kan bli den viktigaste faktorn för en modern välfärd – om vi vågar investera och om stat, kommuner och regioner satsar tillsammans. Det är dags för en Sverigeförhandling om digitaliseringen av välfärden.

Vi är vana att tala om långsiktiga, gemensamma planer kring transporter och bostäder – om tåg, vägar, broar och tunnlar runtom i landet. Samma investeringstänk behövs för framtidens digitala infrastruktur i offentlig sektor. Samtidigt behöver kommuner och regioner erbjuda testmiljöer och demonstrationssajter där nya innovativa digitala lösningar kan testas och verifieras.

En översyn av lagar, regelverk och avtal behövs, då lagar som är skrivna för en gammal pappersbaserad värld i dag effektivt kan hindra digital utveckling. Här måste staten ta ett samlat krafttag för att se över lagar och förordningar som inte är skrivna för det digitala samhället.

Liberalerna vill utreda förutsättningarna för en Sverigeförhandling för modernisering och digitalisering av välfärden. Utgångspunkten bör vara att staten och deltagande kommuner och regioner finansierar hälften var. En förhandling ska också leda fram till gemensamma prioriteringar och samordning.

Digital allemansrätt för bredband i världsklass

Alla ska kunna vara en del av det digitala samhället och därför vill Liberalerna utveckla en digital allemansrätt som garanterar stabil och snabb uppkoppling och bredband i hela landet. Det möjliggör utvecklingen av resfri kommunikation som bidrar till att vi transporterar oss mindre, vilket leder till en minskad klimatpåverkan. Skype, Facetime, Viber och andra plattformar gör det därutöver möjligt att kommunicera inte bara med släkt och vänner utan också med sjukvård, utbildningsanordnare, hemtjänst och företag.

I dag har Sverige en stark position inom it-området, men många som bor i lands- och glesbygd har fortfarande inte tillgång till bredband. Det påverkar inte bara möjligheten att kommunicera, umgås och få tillgång till nöjen utan ger även utökade möjligheter att driva företag. Allt fler välfärdstjänster utvecklas även utifrån digitala möjligheter. It underlättar hantering av privatekonomi och arbete men även att ta del av framtidens sjukvård och omsorg. När tjänster flyttas över till framtidens tekniklösningar måste även invånare i de glesa delarna av Sverige ges möjlighet att kliva på det digitala tåget. Fungerande kommunikationer är viktiga för jobb och hållbar tillväxt i hela landet och därför krävs fortsatta investeringar. Liberalerna står bakom en digital allemansrätt som garanterar en stabil och snabb uppkoppling i hela landet. Bredband är enligt vår uppfattning en grundläggande del av Sveriges infrastruktur. Vi anser vidare att koptarnätets avveckling tidigast kan ske när alternativa lösningar finns att tillgå.

Liberalerna vill fortsätta att verka för bättre it-kapacitet såväl i städer som i glesbygd. Lokaliseringsprincipen enligt kommunallagen bör ses över. Den hämmar utbredningen av fiber. Energibolag kan enligt kommunallagen verka över kommungränser, och det bör även vara möjligt att anlägga bredband på liknande sätt. Administrativa gränser bör inte hämma byggandet av nödvändig infrastruktur. God tillgänglighet till bredband möjliggör tillväxt över hela landet och underlättar möjligheten att bo och verka i hela landet.

Helena Gellerman (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avcı (L)

Mats Persson (L)